

GEBIEDSINRICHTING BEEKDAL LINDE – RECONSTRUCTIE WATERLOOP

7 mei 2018 – A.Verheul – averheul2@xs4all.nl

Beekdal Linde

Hermeandering De Lende

provinsje fryslân
provincie fryslân

0 330 660 990 m

Bron:

- [afdamming
- [te handhaven stuw
- Meanderende Lende
- Bypass

HET PROJECT

Het Beekdal Linde project ging in 1992 van start als landinrichtingsproject onder regie van het Rijk. Sinds 2014 wordt het project als gebiedsontwikkeling voortgezet door de provincie Fryslân.

HET HERZIENE RECONSTRUCTIEVOORSTEL

De provincie ziet graag dat de Linde tenminste voor een deel wordt omgevormd tot een echte meanderende beek. Voor een goede waterafvoer zou dit een brede waterloop vereisen, waarvoor dienovereenkomstig veel ruimte nodig is. Het natuurbeheer voelt daar als grondeigenaar niets voor. De provincie heeft daarom een kunstgreep bedacht.

Voorgesteld wordt om de oude meanders in de terreinen van It Fryske Gea overeenkomstig de historische afmetingen te ontgraven. Deze afmetingen zijn veel te klein om in de huidige situatie een goede waterafvoer te garanderen. Er wordt daarom een constructie voorgesteld waarbij de bestaande gekanaliseerde loop volledig gehandhaafd blijft, maar tussen de Kontermansbrug en de A32 op acht plaatsen wordt afgedamd. Parallel aan elke afdamming zou dan een deel van de meanderende loop komen. Door de afdammingen wordt het water bij normale afvoer gedwongen om door de meanders te stromen, terwijl bij grotere waterafvoer het water over de dammen heen stroomt en deels alsnog de huidige loop volgt.

De afdammingen zouden bij grote waterafvoer een aanzienlijke extra peiloverschrijding veroorzaken van tenminste enkele tientallen centimeters. Dit komt bovenop de reeds bestaande overschrijdingen van circa 1 meter, en zou grote gevolgen hebben voor het gebied tussen de A32 en de Oldeberkoperweg in Zandhuizen.

Dit is voor het huidige gebruik niet aanvaardbaar.

Enerzijds is op veel plaatsen de drooglegging toch al onvoldoende, en anderzijds doen zich bij piekafvoeren grote overstromingen voor en is de situatie ronduit kritiek.

Ykenverlaatpad, De Hoeve
Piekafvoer 19 januari 2007

De provincie zegt hierover: 'Op een klein aantal plaatsen zal bij overmatige neerslag sprake zijn van iets hogere oppervlaktewaterstanden en/of grondwaterstanden'. Op goede gronden moet worden gevreesd dat de 'iets hogere waterstanden' zullen uitlopen op aanzienlijk hogere waterstanden.

De provincie zegt verder: 'Het landschapsbeeld van een natuurlijker Lende zal bijdragen aan een optimale beleving voor bezoekers'. Of de voorgestelde ingreep inderdaad zal leiden tot een natuurlijkere Linde valt echter nog maar te bezien.

Inderdaad draagt stroming bij aan de waterkwaliteit, maar dat geldt op dezelfde manier voor de bestaande loop en voor de beoogde meanders. Het is dan ook niet meteen duidelijk welke verbetering per saldo wordt bereikt door het stilstaande water in de meanders en het stromende water in de huidige loop van rol te laten wisselen.

Daarnaast is het water in de benedenloop van de Linde verre van schoon, en het is twijfelachtig of de natuurgebieden aan kwaliteit zullen winnen als dit vieze water door die gebieden wordt geleid.

Verder is het juist het lompe waterschapsbeheer wat op veel plaatsen afbreuk doet aan de natuurlijke en landschappelijke waarde. Een watervoerende functie van de meanders zou ook in de natuurgebieden intensief waterschapsbeheer noodzakelijk maken, wat rampzalige gevolgen zou hebben voor de natuurwaarde ervan.

Tot slot moet worden gevreesd dat de vele dode hoeken die bij uitvoering van het voorstel zouden ontstaan zich zullen ontwikkelen tot onooglijke plekken met opgehoopt vuilnis.

Ook zou de provincie zich niet alleen moeten bekommeren om bezoekers, maar ook en vooral om bewoners en gebruikers van het beekdal. De door de provincie voorgestelde herziening heeft vooral negatieve gevolgen, en het is gewoon een slecht voorstel.

Een in alle opzichten betere oplossing is mogelijk door de meanders wel overeenkomstig het voorstel te ontgraven, maar om aan deze meanders uitsluitend een landschappelijke, en geen watervoerende functie te geven, precies zoals dit ook voor het gebied rond De Hoeve wordt voorgesteld. De waterafvoer blijft dan ongewijzigd op de huidige manier verlopen.

De extra peiloverschrijdingen die samenhangen met het voorstel van de provincie worden vermeden en de natuurgebieden blijven gevrijwaard van het vieze Lindewater en het lompe waterschapsbeheer. Deze aanpak maakt het gebied ook veel aantrekkelijker voor het kanovaren omdat er dan rondjes kunnen worden gemaakt. Tot slot kan ook het bestaande fietspad gewoon op de huidige plaats blijven liggen. Voor de streek alleen maar voordelen.

Deze aanpak zou ook bijdragen aan een vlottere afwikkeling van dit veel te traag verlopende project. Het voorstel van de provincie zou vele bijkomende werken vereisen, met alle kosten en complicaties van dien. De alternatieven kunnen vrijwel onmiddellijk en tegen verwaarloosbare kosten worden uitgevoerd.

Als de uitgespaarde miljoenen vervolgens worden ingezet voor een beter beheer dan ontstaat een situatie waar de streek echt iets aan heeft.

DE REKENKUNDIGE ONDERBOUWING

Het is belangrijk om te begrijpen in welke context het beschreven voorstel tot stand kwam.

Voor het maken van goede plannen is inzicht nodig in het hydrologische gedrag van het beekdal. In de aanloop naar het project werden daarom enige metingen uitgevoerd.

Achteraf bleken er veel te weinig gegevens te zijn verzameld. Men heeft getracht om dit manco te verhelpen door gebruik te maken van computersimulaties. Dit behelst het toepassen van zeer ingewikkelde rekenmethoden die zijn vervat in computersoftware.

Dit vereist een grote deskundigheid, die helaas soms niet aanwezig blijkt. Het is een misvatting om te veronderstellen dat een organisatie die zich bezighoudt met waterbeheer automatisch ook deskundigheid bezit ten aanzien van de betreffende rekenmethoden.

Er ontstaan daardoor steeds nieuwe fouten in de beschouwingen, en omdat ook de controleprocedures tekort schieten blijven die fouten vaak onopgemerkt.

Inrichtingsvoorstellen voor de waterhuishouding in het beekdal worden daardoor stelselmatig gebaseerd op volkomen onjuiste uitgangspunten.

In 2006 kreeg ik een hydrologisch rapport uit 2001 onder ogen van ingenieursbureau Arcadis. Dit document bleek de waterparagraaf van het project te zijn.

Nu woon ik sinds 1983 aan de Linde en ben daardoor goed bekend met het gedrag ervan.

Verder heb ik lange tijd in de technische natuurkunde gewerkt en in die hoedanigheid veel rekenwerk gedaan van het soort wat ook door Arcadis werd toegepast. Door een bijzonder toeval was ik zodoende in een positie om het stuk te kunnen beoordelen. Bij eerste lezing viel onmiddellijk op dat de verkregen resultaten in het geheel niet overeenkwamen met het werkelijke gedrag van de Linde. Bij nadere bestudering werd een reeks fouten gevonden en bleek het rapport volledig, maar dan ook volledig, ondeugdelijk.

Natuurlijk heb ik de provincie meteen op de hoogte gesteld. De reactie was nogal kribbig.

Een gesprek over de kwestie werd stelselmatig geweigerd of gesaboteerd, en geen middel werd geschuwd om de zaak de doofpot in te werken.

Toen ik het rapport in 2006 in handen kreeg, waren op basis daarvan inmiddels twee vervolgstudies, een raamplan en een uitvoeringsmodule geschreven.

Men voelde er echter niets voor om die stukken aan te passen aan de gewijzigde situatie.

De waterhuishoudkundige grondslagen van het project zijn daardoor nog steeds gebaseerd op onjuiste uitgangspunten.

In 2015 werd opnieuw verwezen naar computersimulaties. Ik heb daarop gevraagd om het rekenmodel te mogen inzien, wat na vier maanden strijd werd toegestaan. Bij inspectie van het model bleek de zaak nog steeds niet op orde. Het model bleek gedurende zeven jaar te zijn bewerkt door een reeks elkaar opvolgende auteurs met elk een eigen benadering, en bevatte op dat moment 7.500 elementen met in totaal ca. 100.000 relevante parameters.

Er werden letterlijk honderden tekortkomingen en honderdduizenden foutmeldingen gevonden.

Natuurlijk heb ik opnieuw de betrokkenen hierover geïnformeerd maar er volgde precies dezelfde herhaling van zetten, en opnieuw heeft men niets geleerd.

Bij het nu voorliggende voorstel wordt weer verwezen naar het rekenmodel.

En nog steeds is er een hemelsbreed verschil tussen de waarnemingen en datgene wat met het model wordt berekend. De provincie denkt in navolging van het model dat de overschrijding van het boezempeil in de huidige situatie beperkt blijft tot ca. 40 centimeter, terwijl in werkelijkheid vele malen overschrijdingen van 1 meter zijn waargenomen.

Het voorstel gaat er ook van uit dat in het ongunstigste geval de extra opstuwing als gevolg van de afdammingen beperkt zal blijven tot ca. 1 centimeter per afdamming, wat onmogelijk juist kan zijn. En opnieuw werd dit door de talrijke betrokkenen niet opgemerkt.

Ook werden de betreffende stukken niet aan de streek gepresenteerd waardoor anderen, die de fouten wellicht wel hadden kunnen opmerken, daarvan onkundig bleven.

Nog ernstiger is het dat ook het waterschapsbestuur geheel onkundig bleek van het provinciale afdammingsvoorstel voor de Linde.

De manier waarop het project thans verloopt wordt als erg onbevredigend ervaren.

Een zo grote ingreep in het karakter van de streek hoort niet in een provinciaal onderonsje te worden bedisseld. Een veel bredere procedure waarbij de voorstellen ook openstaan voor zienswijzen vanuit de streek zou hier op zijn plaats zijn.

Nu zowel het rekenmodel als de betrokken organisaties tot driemaal toe hebben gefaald lijkt het moment gekomen om het vertrouwen in het rekenmodel op te zeggen, en dit zeker niet meer te gebruiken ter onderbouwing van uiterst belangrijke beslissingen.

Tot slot, ik heb geprobeerd om u duidelijk te maken waarom de voorgestelde afdamming van de Linde naar mijn mening erg onverstandig is, en verzoek u om te trachten dit onderwerp bij de provincie aan de orde te stellen. ■